

ВІДГУК

**офіційного опонента на дисертацію Подоляк Зоряни Романівни
«Реформування лісогосподарської освіти в Австрії
(друга половина XX – початок XXI століття)»,
до захисту у спеціалізовану вчену раду Д 36.053.01
на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук
за спеціальністю 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки**

1. Актуальність теми дисертаційного дослідження.

Невідповідність кадрових ресурсів вимогам ринкової економіки вимагає підготовки нової генерації конкурентоздатних фахівців здатних працювати в умовах динамічної розбудови української держави. Сьогодні в Україні склалася критична ситуація у системі професійної підготовки кваліфікованих кадрів, зумовлена кризовим станом економіки, фізичним і моральним старінням трудових ресурсів, дефіцитом працівників одних професій та перенасиченням інших, тощо. Актуальною проблемою сьогодення залишається модернізація підготовки кадрів в галузі лісництва як невід'ємної складової системи професійної освіти.

З позицій європейського вибору цінним джерелом інформації для визначення провідних напрямків модернізації професійної підготовки фахівців лісового господарства є зарубіжний досвід у цій сфері, зокрема реформування лісогосподарської освіти в Австрії.

З'ясування історичного аспекту реформування лісогосподарської освіти в Австрії розкриває специфіку реалізації пріоритетних завдань держави і суспільства у галузі лісівництва, серед яких раціональне використання, неперервний і послідовний догляд і захист лісових екосистем, спрямованих на попередження втрати, руйнування чи пошкодження біорізноманітності, регенеративних сил лісу та забезпечення повноцінного втілення його екологічної, економічної ролі й суспільного значення, відповідність професійної підготовки кадрів багатогалузевій структурі лісового господарства країни, реальним практичним потребам лісокористування, нормам і пріоритетам національної лісової політики. В основу становлення і

реформування системи професійної лісгосподарської освіти Австрії покладено особливості соціально-економічного поступу країни, принципи практико-орієнтованого навчання й систематичний моніторинг якості освіти державою, які забезпечуються інтеграцією світових тенденцій розвитку освіти та національних освітніх традицій.

Потреба у ґрунтовному вивченні обраної проблеми, як визначено в Подоляк Зоряною Романівною актуалізується: великою науково-практичною цінністю австрійських традицій підготовки фахівців в галузі лісництва, можливістю використання прогресивного досвіду в умовах трансформації національної системи професійної освіти, недостатньою розробленістю з позицій сучасної української історико-педагогічної науки.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційне дослідження покладено особливості соціально-економічного поступу країни, принципи практико-орієнтованого навчання й систематичний моніторинг якості освіти державою виконано відповідно до плану НДР Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка “Зміст навчання і виховання в умовах реформування освіти України”. Тему дисертаційної роботи затверджено вченою радою Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (протокол № 17 від 27 листопада 2014 р.) та узгоджено в Раді з координації наукових досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні (протокол № 9 від 23.12. 2014 р.).

3. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, достовірність та новизна дослідження

Структура дисертаційної роботи відповідає завданням дослідження, що їх окреслила дослідниця. Спираючись на комплексне понятійно-категоріальне підґрунтя Подоляк Зоряні Романівні вдалося уперше здійснити системний аналіз теорії і практики професійної підготовки майбутніх фахівців сфери лісівництва у системі середньої професійної та вищої освіти Австрії протягом другої половини XX – початку XXI століття. Дисертанткою

визначено адекватні завдання дослідження: виявити ступінь наукової розробленості проблеми та визначити історичні витоки австрійської системи лісогосподарської освіти; висвітлити особливості становлення системи професійної підготовки майбутніх фахівців лісового господарства в Австрії у другій половині XX століття та визначити основні стратегії її розвитку; схарактеризувати нормативну базу, зміст, структуру та організацію професійної підготовки фахівців лісівничої галузі в Австрії в сучасних умовах; розкрити сучасний стан лісогосподарської освіти в Україні та окреслити основні напрями її модернізації у контексті австрійського досвіду в цій сфері.

Об'єктом дослідження є лісогосподарська освіта в Австрії. Предмет дослідження – функціонування і реформування системи лісогосподарської освіти в Австрії протягом другої половини XX – початку XXI століття. Обґрунтовано використано сукупність загальнонаукових (аналіз, синтез, класифікація, систематизація, узагальнення) та педагогічних методів дослідження, зокрема: пошуково-бібліографічний – для виявлення наявної джерельної бази з проблеми дослідження; інтерпретаторсько-аналітичний, що передбачає вивчення законодавчої, наукової та методичної літератури з обраної теми; історико-ретроспективний – для розгляду австрійської системи професійної підготовки фахівців лісогосподарського профілю в її історичній еволюції; зіставно-порівняльний – для встановлення спільного й відмінного в процесах функціонування й реформування системи лісогосподарської освіти в Австрії та Україні; прогностичний – для окреслення можливостей використання прогресивних ідей австрійського досвіду професійної підготовки кадрового забезпечення лісового господарства у системі лісогосподарської освіти України.

Незаперечною є наукова новизна та практичне значення одержаних результатів дослідження. Дисертанткою з'ясовано витоки лісогосподарської освіти в Австрії, особливості становлення, функціонування і розвитку перших галузевих навчальних закладів ("шкіл для майстрів лісової справи",

нижчих і середніх лісогосподарських шкіл, лісогосподарського інституту м. Пуркерсдорф, Марієнбрунської лісівничої академії, лісогосподарського факультету Віденської Вищої аграрної школи тощо); визначено особливості функціонування і реформування австрійської системи лісогосподарської освіти у досліджуваний період (утвердження ступеневої структури системи професійної лісогосподарської освіти та посилення взаємозв'язку між її складовими; впорядкування мережі галузевих освітніх закладів та коригування цілей, завдань, змісту, обсягів їх навчально-виховної роботи; диверсифікація програм професійної підготовки фахівців лісогосподарського профілю різних ланок; оновлення змісту лісогосподарської освіти на усіх рівнях відповідно до науково-технічного, суспільного, економічного, культурного розвитку і потреб професійної практики, збалансування загальноосвітньої і фахової підготовки, міжпредметна організація освітнього процесу; інтеграція теоретичного навчання з практичною роботою на лісогосподарських підприємствах, впровадження нових форм організації освітнього процесу – кредитно-модульної системи, технологій проблемно-орієнтованого навчання, проектної роботи тощо).

Разом з тим, до наукового обігу введено нові дані і матеріали, джерела і документи (законодавчо-нормативні акти Австрії щодо лісокористування і лісогосподарювання й професійної підготовки фахівців лісогосподарського профілю, організаційні статuti, навчальні плани, програми закладів австрійських лісогосподарських шкіл тощо).

Заслуговує на увагу обґрунтована Подоляк З. Р. доцільність використання досвіду австрійських лісогосподарських шкіл у процесі професійної підготовки фахівців лісогосподарського профілю в Україні (орієнтація на міжнародні стандарти професійної лісогосподарської освіти, спрямованість навчально-виховної роботи на реальні і перспективні потреби галузі, впровадження нових форм здобуття лісогосподарської освіти (дистанційної, дуальної, індивідуальної тощо), урізноманітнення програм професійної підготовки кадрового забезпечення лісового комплексу,

неперервне оновлення змісту навчально-виховної роботи, збалансування усіх складових професійної лісогосподарської освіти, диверсифікація форм освітньої діяльності, впровадження сучасних освітніх технологій та ін.).

Подальшого розвитку набули ідеї розбудови системи лісогосподарської освіти на західноукраїнських землях за часів Австро-Угорщини, оптимізації теоретичної і практичної підготовки майбутніх лісівників у сучасних умовах України, модернізації вітчизняної системи лісогосподарської освіти на основі зарубіжного досвіду.

В цілому вважаємо, що наукові положення, висновки і рекомендації сформульовані в дисертації є доведеними, а теоретичні підходи та твердження перевірені і обґрунтовані.

4. Значущість дослідження для науки і практики, апробація, впровадження наукових результатів та відображення у публікаціях

Дисертаційне дослідження беззаперечно має практичну спрямованість, яка полягає в тому, що матеріали і положення напрацьовані З.М. Подоляк значно розширюють уявлення про особливості функціонування і реформування системи професійної лісогосподарської освіти в Австрії та дають змогу вдосконалювати структуру, зміст та організацію процесу професійної лісогосподарської освіти в Україні шляхом використання австрійського досвіду.

Результати дослідження можуть бути використані у навчальній роботі українських навчальних закладів, що здійснюють професійну підготовку фахівців у сфері лісівництва і природокористування, для удосконалення змістових й організаційно-методичних основ освітнього процесу, оновлення навчальних планів і програм. Матеріали дисертації можуть використовуватися для подальшого вивчення розвитку теорії і практики професійної підготовки фахівців лісового господарства в Україні та зарубіжних країнах, у наукових розробках із проблем теорії та історії педагогіки, порівняльної педагогіки тощо.

В достатній мірі основні результати дослідження впроваджено в навчально-виховний процес закладів професійної освіти. Цінною є розроблена за результатами дослідження навчальна програма “Європейське лісівництво”, яка може бути використана у навчально-виховній роботі українських вищих навчальних закладів, що здійснюють професійну підготовку фахівців лісового господарства, для їх ознайомлення із станом і складом лісового фонду Європи, європейською лісовою політикою і правом, економікою та організацією лісопромислової галузі у європейських країнах.

Положення дисертації оприлюднені на різного рівня науково-практичних конференціях та семінарах.

Дисертаційне дослідження Подоляк Зоряни Романівни є завершеною науковою роботою, основні теоретичні положення, узагальнення, висновки якого відображено у 8 одноосібних статтях: 2 – у зарубіжному виданні, 4 – у фахових педагогічних виданнях України, 2 – у збірниках матеріалів наукових конференцій

5. Дискусійні положення та зауваження

Незважаючи на беззаперечні здобутки наукової роботи Подоляк Зоряни Романівни, вважаємо дискусійними деякі положення дисертації та твердження, що їх містить текст її дисертації:

1. У п.1.3 «Витоки австрійської системи лісогосподарської освіти» ґрунтовно проаналізовано зміст та структуру лісогосподарських шкіл вищого рівня, а також окремих шкіл нижчого рівня приватної і державної форми власності у м. Агсбах, Гусверк, Галь, Клягенфурт, що готували робітників вказаної галузі. Побіжно дослідниця торкається й організації такої школи у Болехові (нині Івано-Франківська обл.), що входила у структуру системи освіти тогочасної Австрії (с. 55). На нашу думку, було б доцільно приділити значно більше уваги аналізу діяльності цієї школи та показати вплив, який вона здійснила на розвиток лісівничої галузі в краї.

2. Аналізуючи сучасний стан лісогосподарської освіти в Австрії, дослідниця торкається аналізу проекту “Нова професійна лісогосподарська

школа” (ст. 81-82), який передбачає врахування сучасних вимог практики лісогосподарювання. Це, по-суті, – дуальне навчання, в основі якого покладено навчання в поєднанні з практичною діяльністю на виробництві. І, власне, замовник може корегувати навчальний процес, вказуючи на необхідні навички й уміння, які потрібні для конкретного фахівця. Тому вважаємо, що потрібно було б більше уваги зосередити на розкритті організації та змісту дуального навчання як новій формі лісогосподарської освіти.

3. У дослідженні багато уваги приділено аналізу системи професійно-технічної та вищої освіти в Україні. Доречно було б ширше висвітлити питання підготовки робітничих кадрів, зокрема першого рівня підготовки, про який побіжно згадується на ст. 132.

4. Дослідження виграло б, якщо б було подано порівняльні таблиці змісту підготовки фахівців лісогосподарської галузі в Україні та Австрії.

5. Дисертаційна робота місцями переобтяжена складними синтаксичними конструкціями, що утруднює розуміння тексту, а також у роботі зустрічаються технічні огріхи та пунктуаційні помилки.

6. Відповідність дисертації встановленим вимогам

За змістом і оформленням наукова робота представлена Подоляк Зоряною Романівною відповідає вимогам що висуваються до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук, затверджених постановою Кабінету міністрів України від 24 липня 2013 року № 567 «Порядок присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника» щодо оформлення дисертаційної роботи.

7. Загальний висновок

Вважаємо, що дисертаційна робота Подоляк Зоряни Романівни «Реформування лісогосподарської освіти в Австрії (друга половина ХХ – початок ХХІ століття)», є автентичним, завершеним історико-педагогічним дослідженням, отримані результати є значущими для науки та практики і

забезпечують розв'язання важливих теоретичних і прикладних завдань професійної освіти.

Вищенаведене дає нам підстави дисертацію «Реформування лісогосподарської освіти в Австрії (друга половина XX – початок XXI століття)» за авторством Подоляк Зоряни Романівни вважати такою, що відповідає вимогам постанови № 567 «Порядок присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника» Кабінету міністрів України від 24 липня 2013 року, а сама дисертантка заслуговує на присвоєння їй наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки.

Кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри педагогіки та психології
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Розлуцька Г.М.

